

Elektronizace veřejné správy; transparentnost veřejné správy a diskrétnost ve veřejné správě

**MP313K Úvod do studia veřejné
správy**

12. přednáška 21. 12. 2017
JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.

Osnova přednášky a její cíl:

- **Elektronizace veřejné správy; transparentnost veřejné správy a diskrétnost ve veřejné správě** (elektronizace a e-government, nástroje e-governmentu, informační systémy veřejné správy, základní registry; princip otevřenosti a transparentnosti ve veřejné správě; svoboda informací; diskrétnost a ochrana osobních údajů ve veřejné správě, státní správa a dozor v oblasti ochrany osobních údajů, povinnosti a práva při zpracování osobních údajů).
- **Cíl:** cílem této přednášky je představit veřejnou správu v procesu elektronizace a e-governmentu a seznámit studenty s jejími projevy v této oblasti.

Elektronizace a e-government

- **Státní informační a komunikační politika (e-Česko 2006)**, jeho definice jako: *„transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí ICT s cílem optimalizovat interní procesy. ... cílem je pak rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti a zajištění větší otevřenosti veřejné správy ve vztahu ke svým zákazníkům.“*.
- Strategie **Smart Administration** hledí na veřejnou správu jako na **hexagon**. Jeho jednotlivé vrcholy symbolizují prvky veřejné správy, které jsou klíčové pro její efektivitu. Jedním z nich je **technologie**, kam lze zařadit i informatizaci, či ICT. Jde o prostředek, který má usnadnit **styk s veřejnou správou**, ale také komunikaci **uvnitř veřejné správy** samotné.

Elektronizace a e-government v EU

- Evropská agentura pro informační a síťovou společnost (ENISA)
- SIS - Schengenský informační systém
- VIS - Vízový informační systém
- CIS - Celní informační systém
- EURODAC - systém pro srovnání otisků prstů žadatelů o azyl a některých kategorií ilegálních přistěhovalců
- Tzv. správní sítě: **EJN** (justiční síť), **ECN** (soutěžní síť),...

Elektronizace a e-government v ČR

- **Organizace:** Úřad pro státní informační systém - Úřad pro veřejné informační systémy - Ministerstvo informatiky – **Ministerstvo vnitra**
- **Rada vlády pro informační společnost**

- **Principy E-governmentu:**
 1. *veřejná správa by měla získat data od osob jen jednou*
 2. *osoby by měly mít k dispozici jedno kontaktní místo pro komunikaci s veřejnou správou*
 3. *úřady obíhají data a ne občan*

Nástroje e-governmentu

- **Nástroje E-governmentu:**

- a) Tzv. **agendové (dílčí) informační systémy** (z. č. 365/2000 Sb.) – CEO, RSV, ...
- b) **Elektronický podpis** (z. č. 297/2016 Sb.) + **eIDAS** (nařízení EU č. 910/2014)
- c) **Portál veřejné správy** (z. č. 365/2000 Sb.)
- d) **úřední deska** (elektronicky přístupná) (z. č. 500/2004 Sb.)
- e) **CZECH Point** (z. č. 365/2000 Sb.)
- f) **datové schránky + konverze** (z. č. 300/2008 Sb.)
- g) **základní registry** (z. č. 111/2009 Sb.) – vzájemná propojenost VS
- h) Otevřená (open) data

Informační systémy veřejné správy

1. Tzv. agendové informační systémy

- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů
- **obecná právní úprava jednotlivých agendových informačních systémů**, které jsou ve veřejné správě a jejích jednotlivých odvětvích využívány.
- Využívány jako **zdroj pro základní registry** (staré údaje)

Informační systémy veřejné správy

2. **Portál veřejné správy** (<http://portal.gov.cz>) (§ 6f zákona č. 365/2000 Sb.), přístup do veřejné správy a k informacím – mj. **seznam datových schránek a právní předpisy**
3. **Czech – POINT** - „Český podací ověřovací informační národní terminál“ (§ 8a zákona č. 365/2000 Sb.) – **kontaktní místa veřejné správy – podání vůči SO/výpisy § 9/ověření § 9a**
 - slouží jako asistované místo výkonu veřejné správy – **kontaktní místa veřejné správy – pošta, úřady, ...**
 - umožňuje komunikaci se se správními orgány prostřednictvím jednoho místa tak, aby „obíhala data, ne občan“
 - Poskytuje zejména výpisy a ověřené údaje vedené v centrálních registrech

Czech POINT

- výpis z katastru nemovitostí
- výpis z obchodního rejstříku
- výpis z živnostenského rejstříku
- výpis z rejstříku trestů
- výpis z rejstříku trestů pro právnickou osobu
- přijetí podání podle živnostenského zákona
- žádost o výpis nebo opis z Rejstříku trestů
- výpis z bodového hodnocení řidiče
- vydání ověřeného výstupu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů
- podání do registru účastníků provozu modulu autovraků
- výpis z insolvenčního rejstříku
- datové schránky
- autorizovaná konverze dokumentů
- centrální úložiště ověřovacích doložek
- základní registry

Datové schránky

- **Datové schránky** (zákon č. 300/2008 Sb.) – elektronické úložiště sloužící k doručování a komunikaci
- *Je-li datová schránka, doručuje se do datové schránky*
- **Konverze dokumentů** (převedení dokumentu v listinné podobě do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do listinného a zároveň ověření shody jejich obsahu a připojení ověřovací doložky)
 1. **Doručování k orgánu veřejné moci**
 2. **Doručování od orgánů veřejné moci**
 3. **§ 18a – možnost uplatnění i pro soukromoprávní komunikaci (za úplatu)**

Datové schránky

- Podání lze rovněž učinit prostřednictvím **DATOVÉ ZPRÁVY adresované do DATOVÉ SCHRÁNKY SPRÁVNÍHO ORGÁNU** (SO musí mít DS)
- § 18/2 zákona č. 300/2008 Sb. – jako by byl učiněn **písemně**
- **NSS sp. zn. 8 As 89/2011** „Úkon učiněný prostřednictvím datové schránky osobou oprávněnou či osobou pověřenou, která doložila své pověření, má podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, **stejně účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, proto nemusí být podepsaný elektronickým podpisem ..., ani jej není třeba potvrzovat písemným podáním shodného obsahu či předložením jeho originálu**“

Datové schránky

- Dokument, který byl **dodán do datové schránky**, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky **přihlásí osoba**, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu.
- **Nepřihlásí-li se do datové schránky** osoba ve lhůtě **10 dnů** ode dne, kdy byl dokument **dodán** do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty (to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení) – **tzv. fikce doručení**
- Doručení dokumentu má stejné právní účinky jako **doručení do vlastních rukou**

Základní registry

- 1. registr obyvatel** – v tomto registru jsou vedeny údaje o občanech a cizincích, kteří mají povolen pobyt v České republice,
- 2. registr osob** – informace o právnických osobách a jejich organizačních složkách, podnikajících fyzických osobách a orgánech veřejné moci,
- 3. registr územní identifikace a nemovitostí** – informace o adresách, parcelách a budovách,
- 4. registr práv a povinností** – informace pro řízení přístupu k údajům ostatních základních registrů; zároveň v tomto registru vzniká základní přehled o agendách, které orgány veřejné moci provádějí; o občanech a právnických osobách jsou v tomto registru vedeny informace o rozhodnutích, která vedla ke změně údajů v základních registrech

Základní registry

- **Úřady jsou povinny využívat právě data ze základních registrů a nikoli je vyžadovat po občanovi.**
- V principu stačí jedna změna v registru, například při změně jména nebo místa trvalého pobytu, která se promítne i v ostatních registrech
- **Vzájemná propojenost základních registrů** mezi sebou navzájem
- **Presumpce správnosti údajů** obsažených v ZR (§ 4 odst. 4), **ochrana dobré víry**
- Nemožnost vyžadovat předložení/poskytnutí údajů, které jsou již **obsaženy v ZR** (§ 5)
- **Zpětná kontrola** subjektu údajů – má-li však DS (§ 14)
- Možnost požádat (§ 58) o **poskytnutí vedených údajů**

Otevřenost a transparentnost ve veřejné správě

- Veřejná správa je součástí **moci výkonné** a jako taková je součástí **veřejné moci**
- Zdrojem veřejné moci – občané (FO), proto mají právo **kontrolovat**, jak je veřejná moc ve sféře veřejné správy uplatňována
- Otevřenost a transparentnost jako **nástroje pro kontrolu veřejné správy**,
- Informování o veřejných záležitostech, omezení **korupce**, služebný charakter, **důvěryhodnost**
- **Základ pro další participaci (účast veřejnosti)**

Otevřenost a transparentnost ve veřejné správě

- Ústavní pořádek (čl. 17/5 LZPS) **povinnost veřejné moci** (tj. i veřejné správy) **informovat o své činnosti**
- Tzv. Aarhuská úmluva (č. 124/2004 Sb.m.s.) – též **nařízení EU**, **ve vztahu k životnímu prostředí**
- **Soft-law**: Doporučení (81) 19 o přístupu k informacím v držení veřejné moci, Doporučení (2002) 2 o přístupu k úředním dokumentům, Doporučení (2007) 7 o dobré veřejné správě
- Registr smluv, zákon č. 340/2015 Sb.

Svobodný přístup k informacím

- Zákon č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- tzv. „informační zákony“, realizace LZPS
- Povinné subjekty („kdo“) – **povinnost** poskytovat informace
- Informace **ex offo (zveřejňování informací)** * informace na základě žádosti (**poskytování informací**)

Svobodný přístup k informacím

- **Žádost** o poskytnutí informace (i e-mailem) - neformálnost
- **Poskytne do 15 dnů** * rozhodne o odmítnutí
- Pokud je nečinný – **stížnost** (u 123/1998 Sb. - tzv. fikce negativního rozhodnutí)
- Lze se odvolat proti rozhodnutí
- Možný **soudní přezkum** – soud může nařídít poskytnutí informací (správní soudnictví)

Registr smluv

- státní a veřejnoprávní instituce, územně samosprávné celky, státní podniky, právnické osoby, v nichž má většinovou majetkovou účast stát nebo územní samosprávný celek a další instituce
- od **1. 7. 2016** povinnost zveřejňovat nově uzavírané smlouvy s plněním nad 50 tis. Kč bez DPH v registru smluv
- Smlouvy musí být publikovány v otevřeném a strojově čitelném formátu včetně metadat.
- **Registr smluv je informačním systémem**
- **Od 1. 7. 2017 je zveřejnění v registru smluv podmínkou účinnosti těchto smluv.**
- Smlouvy je nutné v registru smluv uveřejnit bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 30 dnů od jejich uzavření.

Diskrétnost a ochrana osobních údajů ve veřejné správě

- Čl. 10/3 LZPS – ochrana soukromí a osobních údajů
- Obecné nařízení o ochraně osobních údajů č. 679/2016 a Směrnice č. 680/2016 (pověřené osoby pro ochranu osobních údajů) – Nařízení (EU) 2016/679 (GDPR), účinné 25. 5. 2018
- <https://www.uoou.cz/gdpr/ds-3938/p1=3938>
- Doporučení (91) 10 o sdělování osobních údajů
- **Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (připravuje se nová právní úprava)**
- Ochrana osobních údajů nejen u **správních orgánů, ale i FO a PO (i na soukromoprávní subjekty)**

Diskrétnost a ochrana osobních údajů ve veřejné správě

- **Osobní údaj** – jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu a lze jej posléze identifikovat (RČ, jméno + příjmení,...)
- **Citlivý údaj** – osobní údaj, který vypovídá o subjektu (široké pojetí)
- **Zpracování osobních údajů** – shromažďování, uchování, používání,

Státní správa a dozor v oblasti ochrany osobních údajů

- **Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ)**
- Ústřední správní úřad (zákon č. 2/1969 Sb.), nezávislý orgán
- **Předseda, inspektoři** (jmenováni PR na návrh Senátu) a kontrolující (ostatní zaměstnanci)
- Provádí **dozor** nad dodržováním právních předpisů a povinností při zpracování osobních údajů.
- Vede **registr povolených** zpracování osobních údajů.
- Přijímá **podněty a stížnosti** občanů na porušení zákona.
- Poskytuje **konzultace** v oblasti ochrany osobních údajů.

Evropský inspektor ochrany údajů

- Orgány a instituce EU **zpracovávají osobní údaje občanů**
- **Dohlíží** na zpracování osobních údajů ze strany orgánů EU a kontroluje, zda jsou dodržovány příslušné předpisy týkající se ochrany soukromí.
- Orgánům a institucím EU **poskytuje poradenství** ke všem aspektům zpracování osobních údajů, souvisejících politických oblastí a právních předpisů.
- **Vyřizuje stížnosti** a provádí šetření.
- **Spolupracuje s vnitrostátními orgány** zemí EU a zajišťuje tak jednotný přístup k ochraně údajů.
- **Sleduje** nové technologie, které mohou mít na ochranu údajů dopad.

Evropský inspektor ochrany údajů

- **Inspektor a zástupce inspektora** jsou jmenováni na 5leté funkční období. Mohou být zvoleni i opakovaně. Každodenní činnosti zajišťují **dvě oddělení**.
- Oddělení pro dohled a prosazování – **vyhodnocuje dodržování ochrany údajů** ze strany orgánů a institucí EU.
- Oddělení pro politiku a konzultace - **radí normotvůrcům EU v záležitostech týkajících se ochrany údajů v řadě oblastí politiky a v souvislosti s návrhy nových právních předpisů.**

Evropský inspektor ochrany údajů

- Orgány a instituce EU nesmí zpracovávat osobní údaje týkající se
 - **rasového či etnického původu**
 - **politických názorů**
 - **náboženského vyznání ani filosofických postojů**
 - **odborové příslušnosti.**
- Nesmí zpracovávat ani údaje o **zdraví** či **sexuální orientaci**,
- **Stížnost**, věc **prošetří** a oznámí, zda se stížností souhlasí, a pokud ano, jak situaci řeší

Povinnosti a práva při zpracování osobních údajů

- Práva a povinnosti při zpracování osobních údajů - **pouze se souhlasem (výjimky)**
- Zabezpečení osobních údajů
- Likvidace osobních údajů
- Předávání do jiných států
- Kontrola – správní delikty

Prameny ke studiu (opakování):

- Skulová, S. a kol. Základy správní vědy. Brno: MU, 2014, s. 184 – 191
- Zákon č. 106/1999 Sb.
- Zákon č. 101/2000 Sb.
- <http://portal.gov.cz>
- <http://www.szrcr.cz>
- <https://www.datoveschranky.info>
- <https://www.uoou.cz>
- <http://www.mvcz.cz/egovernment.aspx>
- <http://www.czechpoint.cz/web>